

Sahte İlaçlar

Sahte ilaçlar bugün toplum sağlığını tehdit eden sorunların başında gelmektedir. Yasalara aykırı bir şekilde ve herhangi bir denetim olmadan üretilen, saf olmayan, eksik ya da hatalı aktif madde içeriğine sahip olan veya üzerlerine sahte kupür yapıştırılan sahte ilaçlar hastaların yaşamlarını tehlikeye atmaktadır. Bazı durumlarda içeriklerinde toksik maddeler bulunmakta, farklı hastalıklara veya ölüme neden olabilmektedirler.

Dünya Sağlık Örgütü'nün tespitlerine göre, dünyadaki ilaçların yüzde 6'sı sahtedir. ABD'de lipit düşürücülerden kanser ilaçlarına kadar geniş bir yelpazede sahte ilaçlar tespit edilmiştir. Ülkemizde ilaç dağıtımı genel olarak güvenli olmakla birlikte, bazı gelişmekte olan ülkelerde ilaçların yüzde 50'sinin sahte olduğu tahmin edilmektedir. Bu oran Afrika kıtasında yüzde 80'lere kadar çıkmaktadır. Özellikle yüksek satış oranlarına sahip ilaçlar taklit edilmektedir. Örneğin Afrika'daki sıtma ilaçlarının çoğunun sahtesi yapılmaya çalışılmaktadır. Bu sahte ilaçların çoğu Hindistan ve Çin'de üretilmektedir. Yüzlerce jenerik ilaç üreticisinin olduğu bu ülkelerde kontroller yeterli olmamaktadır.

Sahte ilaçları piyasaya sürenlerin ilaçların paketlerini detaylarıyla kopyalayabilen teknolojiler kullanmaları bu tehlikenin boyutlarını artırmaktadır. İnternet ortamında satılan ilaçlar, sahte ilaçların dağıtımında en etkin yollardan biridir.

Sahte ilacın anlaşılmasına yardımcı olabilecek bazı ipuçları vardır. Bu konuda aşağıdaki önerileri yapmak mümkündür:

- Ürün son derece düşük bir fiyattan satılıyorsa bunu özellikle dikkate almak gerekir.
- Çıkarılmış ve değiştirilmiş ürün etiketine dair işaretler olup olmadığına bakılmalıdır. Sahtecilerin yaygın bir uygulaması orijinal etiketi çıkarıp bunu sahte etiketle değiştirmektedir.
- Ürünün son kullanım tarihinin değiştirilmiş olup olmadığına bakılmalıdır. Sahteciler genellikle vadesi dolmak üzere olan ürünleri satın alıp etiketleri değiştirmektedir.
- Ambalajlarda, kağıt dokusu, etiketlerin boyutu ve kalınlığı; kağıdın parlaklığı veya cilasında farklılık olup olmadığı; yazı karakteri ve karakter boyutu, baskı rengi veya kabartmalı baskılardaki farklılıklar gibi konulara dikkat edilmesi yararlı olacaktır.

İlacın sahte olduğu anlaşıldığı takdirde hasta derhal doktoruna, satın aldığı eczaneye, ilacın meşru üreticisine ve Sağlık Bakanlığı'na bilgi vermelidir. Sahte ürünlerden kaçınmak için hastalar ilaçlarını düzenli olarak gittikleri eczanelerden almalı ve İnternet'ten kesinlikle ilaç satın almamalıdır. Ayrıca ilaç dağıtım kanalları iyi denetlenmeli, güvenilir olmayan depolardan alım yapılmamalıdır.

Bütün bunların ötesinde sahte ilaç üreticilerine yönelik yasal cezai yaptırımların daha caydırıcı olması gerekmektedir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 187. maddesine göre sahte ilaç üretimi ve satılması suçtur. Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak nitelikte ilaç üreten veya satanların, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezasına çarptırılmaktadır. Ancak ülkemizde ilaç dağıtım sistemlerine ilişkin uygulama ve cezaların sahte ilaç üreticileri için yeterince caydırıcı olmadığı açıktır. Bu konuda yasal cezai yaptırımların daha caydırıcı olması zorunluluğu bulunmaktadır. Sektörümüzün ve toplumsal sağlığımızın can damarlarından biri olan ilaç dağıtım kanallarının iyi denetlenmesi de büyük önem taşımaktadır.

Araştırmacı İlaç Firmaları Derneği (AİFD) sahte ilaçlara karşı Sağlık Bakanlığı'nın İlaç Eczacılık Genel Müdürlüğüne yürütülen mücadeleye her zaman destek olmuştur ve çözüm geliştirmek için yetkililerle işbirliği yaparak çalışmaktadır. Ayrıca AİFD bünyesinde sahte ilaca karşı çalışmalar yürütmek üzere özel bir komite oluşturulmuştur.

Her ilaç kutusuna üretim sırasında ayrı bir seri numarası verilmesi ve bu numaraların eczanelerden satın alma işlemi yapılırken barkod okuyucular tarafından okunmasına yönelik projelerin hızla hayata geçirilmesi ilaçta sahteciliğin önlenmesi açısından son derece etkili bir önlem olacaktır. AİFD üyesi firmalar bu konuda Sağlık Bakanlığı ile yakın işbirliği içinde çalışmalarını sürdürmektedirler.

Ancak sorunun çözümü için sadece yetkililerin ve sektörün çabalarının yeterli olmayacağı, tüm toplumun bu mücadeleye katılması gerektiği açıktır. Bu konuda toplumsal bilinç yükseltilmelidir.

AİFD sahte ilaçlarla mücadelesine kararlılıkla devam edecektir.